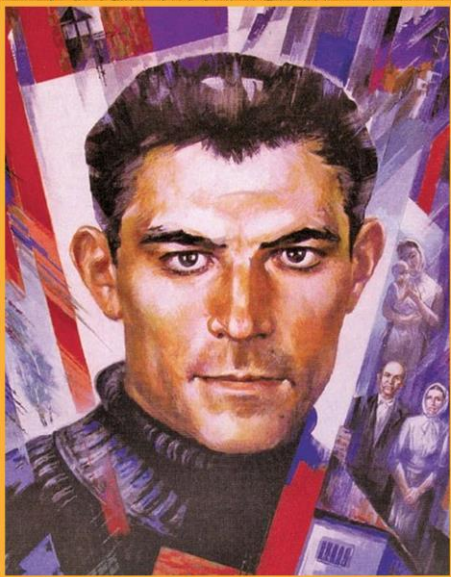

Василь Стус

Круговерть

«Круговерть» Василя Стуса — поетична збірка, для якої характерні натурфілософські роздуми над красою світу, які поєднуються з життєствердними закликами до духовної боротьби.

Світову славу митцю принесли збірки «Палімпсести», «Круговерть», «Веселий цвинтар», «Час творчості».

Василь Стус — український поет-шістдесятник, майстер філософсько-сатиричної творчості, політв'язень СРСР, Герой України.

Василь Стус КРУГОВЕРТЬ

I. РОЖЕВЕ ПІВКОЛО

РАДІСТЬ

ГОМОНИ! ГОМОНИ!

Із струмком, із промінням ранковим,
В вітровім шелестінні, у хмар миготінні яснім,
З тихим плюскотом хвиль, із прибоєм ланів

КОЛОСКОВИМ —

Гомони! Гомони! Так, як вітер, як промінь, як
грім.

Гомони! Гомони!

Не вщухай ані миті, ні хвилі.

Бийся крильцями в небі, поглядом голубій.

Хай над нами в нестямі вітрила пливуть
зволожнілі,

Хай над нами в нестямі гойдається дзвін
голубий.

Гомони! Гомони!

Із струмком, із промінням ранковим,

У сталевім безхмар'ї, де жайворон сипле
сріблом,

У трункім надвечір'ї, в настоящій днині,

підкованій,

Дзвоном крапель рясних, що дощем гомонять
над селом.

Гомони! Гомони!

Там, де бджіл золоте колихання,

Зупинись і замрійся. Та кроки свої не спини.

Добра радість буття! Добра щедрість

людського кохання.

Добрі пристрасті. Тож — Гомони! Гомони!

Гомони!

РАННІЙ БЕРЕЗЕНЬ

День напина тугі вітрила обважнілі,

Шикує дерева, немов останній бій

Спішить зустріти на передовій,

Коли бійці вже стомлені й спітнілі.

Останній день зими! Він ще в грайливій силі

Скубне за бороди ряди зчорнілих стріх,

Ще ллється долами іскристий добрий сміх,

Та березневий сніг уже тривожно-білий.

Не кличу. Не зову. Весна-бо знає пору.

Та бачиться — стежками сніг прокляк,

Й тополі вибігають аж на гору

Побачити, чи не замаяв шлях.

Тане гомін, мов туман ранковий.
Гасне захід. Вкруг — анітелень.
Над ланами висне спокій —
Голубливо-фіалковий —
і бадьорий супить брови день.
Пінна хмарка проплива — старою згадкою.
Казкою, що дійсністю жива.
Ми з товаришем накрились
Однією плащ-палаткою.
Надобраніч. Для солдата
Рано сонце устава.
Нахилившись над незвіданою тишею
Серця юного, забудь тривожний струм
Неспокою. Вже розмови рідшають,
Сплять однополчани. Мовкне друг.
Поки ранок нам на сурмі виграють,
Поки день днювальні прокричать.
Навіть в мріях для солдата міра є.
Час. Ховайтесь, зорі. Треба спать.

ДОБРОГО РАНКУ

Замріяно пливе ранкова каламуть.
Спокійні дерева у маренні глибокім
Горять, немов свічки. І часу вічні кроки

Нікому не дано пізнати і збагнути.
Долина тихо спить. Та неба сиза ртуть
Уже розгойдана. Під парусом високим
Поранок вплива — довічного уроки
Дано пізнати і дано забути.

Тож стелься знов, дорого невідома!
Хай будуть радощі, і зради, біль і втома —
Усе, як од віків. І втіха голуба...
Хай усміхаються нам обрії незнані,
Хай люблять, зраджують, і люблять знов

кохані.

Хай буде бій, хай буде боротьба.

* * *

На розквітлому лузі
Стежка сміється.
Танцюють волошки
Під вітру спокійний прибий.
Спинися на хвилю
Отут, де красується поле,
Де мріє кульбаба,
Спинись.
На розквітлому лузі.

МОТИВИ ТРАВНЯ

Добрий, о добрий дощ
Над містом грозою зринув...
Нехай хоч на хвилю спочине
Гамір вулиць і площ.
Вікна відкрито, груди...
Дощику, припусти!
І дихають небом люди,
Що падає з висоти.
Біжать, біжать перехожі,
За ними — босоніж — дощ!
Наздожене! Спороще —
Хоч-не-хоч.
Травню! Вируй, розітни
Хмари на шмаття
В хвилю зачаття
Голубої весни!

* * *

О, слова не зрони! Немов закляття, слово,
Коли бентежний струм нам пульс перетина!
В гучнім акорді рветься і струна —
Вона не забринить, не обізветься знову.
Не помарнуй хвилинами густими,
Хай скороплинними. Даруй нам добру мить,

Коли бджола над нами гомонить,
Б'ючись в повітрі крильцями ясними!

* * *

Ти прийшла ясновида.
Ти вся — і любов, і жага...
Я дивлюсь в твої очі
І повнюсь любов'ю.
Але в коси
Конвалію ти заплела.
Будь же чистою,
Квітко цнотлива!

* * *

Вхопився обома руками
За хвилю: винеси мене!
Вже безпорадному, важка мені
Душа, бо, зігнута, не гнеться
Вже далі спина, бо тепер
Мені одна лиш смерть — за друга
Бо вже ні друга, ані крука,
Бо ані ворога тепер.
Тягни мене, бо упаду,
Замало альпініст, замало

Назвав біду: хист замало
Мене провадить по сліду.
Вхопився обома руками
За хвилю: хвиленько, неси
Мене поволеньки, неси
На гострий прибережний камінь.

МАНДРИ

Скресає далина...
Пливуть і думи й хмари...
Пий голубе вино!
Земля сп'яніла — під крилом
Гойднулась хвильно,
Пливе, втікає і зорить
І назирці тримає
Тебе, мов сина...
Земле! Краю мій!
У сизуватій млі,
Там, де розтав вишиваний рукав,
Лишилось серце...

* * *

Квітне вечора трояндне пригасання,
І в яру струмка гортанний звук...